

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne.

ZOSP RP nie widzi potrzeby uchwalania odrębnej ustawy, która dotyczyć będzie wyłącznie ochotniczych straży pożarnych. Dotychczasowe umiejscowienie uregulowań dotyczących OSP w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej jest optymalne. Potwierdza to 30. letni okres obowiązywania tego aktu normatywnego oraz pozytywna ocena skutków jego działania.

Związek stoi na stanowisku, że wskazanym jest dokonywanie odpowiednich modyfikacji ustawy o ochronie przeciwpożarowej w sytuacjach, gdy jest to konieczne, a nie tworzenie odrębnej ustawy. Za takim stanowiskiem przemawia także fakt, że projekt ustawy o Ochotniczych Strażach Pożarnych w dużej części stanowi przeniesienie wielu rozwiązań dotyczących OSP i ich członków z ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Taki stanowisko znajduje poparcie także w stanowisku Rządowego Centrum Legislacji z 21 lipca 2021 r. (RCL.DPKA.550.16/2021), które opublikowane jest pod poniżej podanym linkiem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12348654/12800469/12800472/dokument523788.pdf>

Ze szczególnym zaniepokojeniem należy przyjąć zmiany, jakie w rządowym projekcie ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, wprowadzane zostały po etapie konsultacji społecznych, polegające na pogorszeniu uprawnień strażaków ochotników oraz zwiększające rzeczywistą podległość OSP Państwowej Straży Pożarnej, ograniczając wpływ na OSP jednostek samorządu terytorialnego poziomu gminnego. O planowanych zmianach, które zostały wprowadzone do projektu, podmioty konsultujące projekt ustawy nie były informowane i nie mogły się do nich odnieść.

Dodatek do emerytury i świadczenia dla wolontariuszy.

Od wielu lat w środowisku ochotniczego strażactwa były wyrażane oczekiwania co do docenienia długotrwałego udziału strażaków ochotników w działaniach ratowniczych poprzez odpowiednią gratyfikację finansową w postaci dodatku do emerytury i renty.

Obywatelski projekt ustawy (popierany przez ZOSP RP) został wniesiony w VIII kadencji Sejmu (druk nr 1534). Na podstawie art. 4. ust. 3 ustawy o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli - projekt ustawy, w stosunku do którego postępo-

wanie ustawodawcze nie zostało zakończone w trakcie kadencji Sejmu, w której został wniesiony, jest rozpatrywany przez Sejm następnej kadencji. W obecnej IX kadencji Sejmu druk sejmowy nosi nr 34.

W 2020 r. Senat RP podjął inicjatywę ustawodawczą w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to projekt przewiduje przyznawanie dodatków do emerytur ze względu na przynależność danej osoby do OSP. Uchwała Senatu w tej sprawie została podjęta 17 grudnia 2020 r. i projekt został przesłany do Sejmu.

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej przyjmuje z zadowoleniem, że po wielu latach starań strażaków ochotników, przedstawiciele Rządu RP zdecydowali się na wprowadzenie uregulowań zbliżonych do postulowanego dodatku do emerytury (renty) dla członków OSP za udział w działaniach ratowniczych.

Jakkolwiek propozycje zawarte w projekcie ustawy o ochotniczej straży pożarnej są gorsze niż w projekcie ustawy społecznej (znajdującej się w „zamrażarce” sejmowej), popartej podpisami przez ponad 200 tys. osób, która przewiduje minimalny okres udziału w działaniach ratowniczych na 10 lat i dodatek w wyższej wysokości), to wydaje się, że jest to krok w dobrą stronę.

Uwzględnienie w projekcie ustawy dodatku do emerytury także dla ratowników górskich zwrócił uwagę środowisku strażackiemu, że wysiłek kierowany na ratowanie życia i zdrowia ludzkiego przez rzesze wolontariuszy działających w różnych organizacjach winien zostać odpowiednio doceniony. Stąd zrodziła się myśl, by opracować projekt ustawy, która przewidywałaby dla tych wolontariuszy szereg wspólnych świadczeń (przywilejów), doceniających ich rolę w społeczeństwie. Zostało to uczynione odrębnie.

Nowe uregulowania do wprowadzenia do ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Projekt ustawy o ochotniczych strażach pożarnych zawiera szereg dotąd nieistniejących rozwiązań, z których zdecydowana większość była od lat postulowana przez środowisko strażackie. Propozycje te, jako chwalebne, winno się bezwzględnie uwzględnić. Z uwagi, że większość z nich idealnie nadaje się do recypowania do treści ustawy o ochronie przeciwpożarowej, ZOSP RP opowiada się za takim rozwiązaniem.

Dotyczy to w szczególności:

- 1) dopuszczenia po przekroczeniu wieku 65 lat przez strażaka OSP, pełniącego funkcję kierowcy, prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych,

- 2) zaliczania badań lekarskich uzyskanych np. w związku z byciem strażakiem Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) umożliwienia korzystania przez OSP ze specjalnej taryfy energetycznej,
- 4) umożliwienia, w ramach szkolenia strażaków OSP, realizowania również szkoleń mających na celu uzyskiwanie uprawnień do prowadzenia pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t.

Podporządkowanie działalności OSP Państwowej Straży Pożarnej i stworzenie zagrożenia dla istnienia wielu OSP.

1. Definicja OSP zawarta w art. 1 projektu ustawy o ochotniczych strażach pożarnych sprawia, że „wypadają” z ustawy wszystkie OSP, które nie świadczą działalności ratowniczej.

2. Treść art. 2 i 38 projektu ustawy sprawia, że następuje bezpośrednie podporządkowanie OSP Państwowej Straży Pożarnej, ponieważ każde działanie organizowane i kierowane przez PSP będzie nazwane akcją ratowniczą, niezależnie od ich charakteru, a OSP będzie musiała brać w nich udział (konsekwencja także art. 3 pkt 1 projektu).

Ponadto podważa się charakter ochotniczego strażactwa, którego posłannictwem jest ratowanie życia i mienia ludzkiego. Zapisy wpisują dobrowolne stowarzyszenia w strukturę obrony państwa. Stąd tylko krok do stworzenia z OSP jednostek zmilitaryzowanych. Takie przyporządkowanie, w świetle uregulowań prawa wojny, pozwalać będzie w okresie wojny traktować przez drugie państwo prowadzące wojnę jednostek OSP na równi z jednostkami wojskowymi Państwa Polskiego, z wszelkimi tego konsekwencjami.

3. Wprowadzona zostaje dominacja Komendanta Powiatowego PSP w sprawie dysponowania OSP do działań ratowniczych (art. 5 projektu ustawy). Uniemożliwione zostaje samodzielne podejmowanie tych działań przez OSP lub w wyniku desygnowania ich przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

4. W art. 7 projektu ustawy wprowadzany zostaje obowiązek gminy do zawarcia umowy z OSP w zakresie prowadzenia działań. Przepis nie stanowi, czy umowy takie mają być zawarte ze wszystkimi OSP, czy można niektóre OSP pominąć oraz co się z takimi pominiętymi dzieje.

Ograniczenie ochrony prawnej oraz ograniczenie uprawnień strażaków ochotni-

ków.

1. Art. 24 projektu ustawy ograniczył ochronę prawnokarną strażaków OSP w stosunku do obecnie obowiązującej i wynikającej z art. 27 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Obejmować ma ona wyłącznie sytuacje, w których strażacy OSP zostaną zadysponowani do działań przez Państwową Straż Pożarną.

2. Art. 13 i 14 projektu ustawy ograniczają strażakowi OSP, który poniósł szkodę w czasie działań ratowniczych lub szkoleniu bądź w jego wyniku był niezdolny do pracy, prawo do świadczeń odszkodowawczych i rekompensaty pieniężnej za utratę zdrowia wyłącznie do sytuacji, gdy dysponowany jest przez Państwową Straż Pożarną do działań ratowniczych lub akcji ratowniczych. Jest to regres w stosunku do uregulowania art. 26 i art. 26a ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Strażacy OSP tracą uprawnienia w zakresie świadczeń związanych z udziałem w szkoleniu (nawet gdy prowadzi je PSP) oraz innych działaniach, gdzie dysponentem nie będzie PSP. Jest to kolejny wymiar podporządkowania OSP Państwowej Straży Pożarnej.

3. Art. 15 projektu ustawy ograniczyć ma strażakowi OSP, prawo do ekwiwalentu wyłącznie do sytuacji, gdy dysponowany jest przez Państwową Straż Pożarną do działań ratowniczych lub akcji ratowniczych. Jest to regres w stosunku do uregulowania art. 28 ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Strażacy OSP tracą uprawnienia w zakresie ekwiwalentu w przypadku udziału w szkoleniu (nawet gdy prowadzi je PSP) oraz innych działaniach, gdzie dysponentem nie będzie PSP.

Ograniczenie swobody działalności OSP.

ZOSP RP z zaniepokojeniem odnosi się do rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy o Ochotniczych Strażach Pożarnych w zakresie ograniczenia swobody dysponowania przez OSP swoim majątkiem w przypadku likwidacji stowarzyszenia, pozbawienia OSP swobody w kształtowaniu wzorów legitymacji. W przypadku propozycji ograniczenia swobody dysponowania przez OSP swoim majątkiem należy wskazać, że jest to naruszenie konstytucyjnej zasady ochrony własności (art. 64 Konstytucji RP).